

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 173/2018-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. mája 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj práva podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Dunajská Streda sp. zn. 14 C 40/2014 z 19. januára 2018, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. apríla 2018 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj práva podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného

súdu Dunajská Streda (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 14 C 40/2014 z 19. januára 2018 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“ alebo „namietané uznesenie“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je advokát zastupujúci fyzickú osobu v procesnom postavení žalovanej v civilnom sporovom konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 14 C 40/2014, v ktorom okresný súd nariadil termín pojednávania na 19. január 2018 o 13.00 h, ktorý sťažovateľ vzal na vedomie pri predchádzajúcom pojednávaní. Dňa 15. januára 2018 zastupoval sťažovateľ na Okresnom súde Poprad ako obhajca iného klienta vo väzobnej trestnej veci vedenej pod sp. zn. 4 T 85/2017, kde predseda senátu o 15.00 h hlavné pojednávanie prerušil do 19. januára 2018 o 9.00 h, čím na tento deň vznikla kolízia medzi pojednávaním v trestnej veci na Okresnom súde Poprad a pojednávaním v civilnej veci na okresnom súde.

3. Sťažovateľ bol vzhľadom na situáciu povinný kolíziu pojednávania riešiť buď substitúciou alebo návrhom na odročenie civilného pojednávania (uprednostniac účasť na trestnom konaní). Vzhľadom na to, že v lehote troch pracovných dní nebolo možné zabezpečiť a riadne pripraviť zástupcu na pojednávanie v civilnej veci, rozhodol sa v ten istý deň vo večerných hodinách zaslať mailom na elektronickú adresu podateľne okresného súdu návrh na odročenie pojednávania v zmysle § 183 ods. 3 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“).

4. Okresný súd v zmysle § 183 ods. 4 CSP na návrh nereagoval, a preto sťažovateľ, vedomý si kompetencie súdu urobiť záver o „dôležitosti“ dôvodu na odročenie pojednávania, deň pred pojednávaním sa telefonicky spojil so zamestnankyňou okresného súdu zo spisovej kancelárie „14C“, ktorá sťažovateľovi v telefonickom rozhovore uviedla, že návrhu na odročenie pojednávania bude vyhovené. Uznesením okresného súdu bola sťažovateľovi napriek uvedenému uložená poriadková pokuta vo výške 250 € z dôvodu, že sa nedostavil na súd, hoci naň bol riadne a včas predvolaný a svoju neprítomnosť neospravedlnil včas a vážnymi okolnosťami.

5. Podľa § 102 ods. 1 písm. b) CSP môže súd uložiť poriadkovú pokutu tomu, kto... sťažuje postup konania najmä tým, že sa nedostaví na súd, hoci naň bol riadne a včas predvolaný a svoju neprítomnosť neospravedlní včas a vážnymi okolnosťami... Z namietaného uznesenia podľa sťažovateľa nevyplýva:

«a) či sťažovateľ svojou neprítomnosťou na pojednávaní sťažil postup konania a ak áno, tak ako... teda, či bol naplnený tento kumulatívny znak hypotézy právnej normy ...

b) aký má význam záver Súdu (bod 10. odôvodnenia Uznesenia) o tom, že kolízia nie je dôvod dôležitý pre odročenie pojednávania, ak Súd pojednávanie odročil, pričom Súd obsah e-mailového návrhu sťažovateľa na odročenie pojednávania nijako nevyhodnotil vo vzťahu k predpokladom definovaným v bode 9. písm. a/ až d/ odôvodnenia Uznesenia a relevantným pre záver o otázke, či kolízia sťažovateľa bola alebo nebola „dôležitým dôvodom“ ...

c) na základe čoho Súd dospel k záveru o povinnosti sťažovateľa ospravedlňovať neúčast' na pojednávaní a prečo nepovažuje zdôvodnený návrh na odročenie pojednávania urobený v ten istý deň, v ktorom sa sťažovateľ o prekážke dozvedel, za ospravedlnenie včasné a odôvodnené vážnymi okolnosťami...

d) prečo súd nepostupoval podľa § 183 ods. 4/ CSP, ak dospel k záveru, že dôvod na odročenie nebol dôležitý...

e) na základe akej úvahy určil výšku pokuty 250,- €.»

6. Sťažovateľ ďalej uviedol, že si je vedomý kompetencie konajúceho súdu vynútiť si plnenie procesných povinností a zabezpečiť riadny priebeh konania aj uložením poriadkovej pokuty. Zákonným predpokladom pre takéto postup je, že sankcionovaný subjekt sťažuje postup konania, čo však v odôvodnení uznesenia okresného súdu zostalo absolútne nepovšimnuté. Sťažovateľ okrem toho tvrdí, že svojou neprítomnosťou postup súdneho konania nijako nesťažil, keďže vydaniu uznesenia okresného súdu predchádzali tieto skutočnosti:

- strany boli v konaní riadne vypočuté a dokazovanie bolo ukončené,
- okresný súd rozhodol rozsudkom, proti ktorému podala žalovaná zastúpená sťažovateľom odvolanie, a v zmysle zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu bolo úlohou okresného súdu v ďalšom konaní rozhodnúť o spojení vecí (ktoré predtým nedôvodne

vylúčil na samostatné konanie) a opätovne rozhodnúť tak, aby rozsudok netrpel vadou absencie riadneho zdôvodnenia,

- okresný súd nariadil pôvodne pojednávanie na 6. október 2017 a predvolanie na pojednávanie doručil sťažovateľovi spolu s uznesením o spojení vecí tak, že ku dňu pojednávania nebola dodržaná lehota na prípravu a súčasne neuplynula ani lehota na podanie opravného prostriedku proti uzneseniu o spojení vecí. Sťažovateľ sa na pojednávanie riadne dostavil, ale upozornil na procesné nedostatky brániace pojednávaniu, a preto bolo pojednávanie odročené na 19. január 2018.

7. Sťažovateľ argumentoval, že podľa platnej procesnej úpravy sa predvolanie strán, resp. zástupcov spája s realizáciou ich procesných práv a účasť na takom úkone súdu, kde sa nevykonáva dôkaz výsluchom strany, resp. jej zástupcu, nemožno považovať za nevyhnutnú, pretože neprítomnosť strany, resp. jej zástupcu má procesné dôsledky, ktoré súdu nijako nebránia konať a rozhodnúť. Uloženie poriadkovej pokuty má preto význam vtedy, ak je účasť sankcionovanej osoby nevyhnutná z dôvodu jej výsluchu alebo vykonania iného dôkazu, čo však celkom určite nebol prípad sťažovateľa, a ak áno, bolo povinnosťou okresného súdu túto skutočnosť ako zákonný predpoklad na uloženie sankcie v odôvodnení namietaného uznesenia uviesť a rozumne zdôvodniť.

8. Sťažovateľ v mailovom návrhu na odročenie pojednávania uviedol, kedy sa o kolízii pojednávanií dozvedel (15. januára 2018), čo bránilo substitúcii (krátkosť času, t. j. 3 pracovné dni), prečo žiadal o odročenie civilného pojednávania (kolidujúca vec je trestné konanie s väzobne stíhaným klientom). Skutočnosť, že žalovaná trvala na zastúpení advokátom, preukázal sťažovateľ svojím tvrdením, pretože pre krátkosť času iný dôkaz neprichádzal do úvahy a taktiež bolo okresnému súdu známe z jeho vlastnej činnosti, že sťažovateľ zastupoval žalovanú od počiatku nepretržite počas celého súdneho konania trvajúceho štyri roky. Okresný súd uvedené fakty vo vzťahu ku kritériám, ktoré definoval v bode 9 odôvodnenia namietaného uznesenia, nijako nevyhodnotil a nevysvetlil, prečo pojednávanie nariadené na 19. január 2018 odročil, pokiaľ v bode 10 odôvodnenia dospel k záveru, že dôvody na odročenie pojednávania neboli naplnené. Ku konštatovaniu okresného súdu, že sťažovateľ nepripojil k „svojej žiadosti“ žiadne dôkazy preukazujúce

ním tvrdené skutočnosti, sťažovateľ uviedol, že „urobil čo urobiť v danej situácii pre krátkosť času mohol a síce, že uviedol meno obžalovaného klienta, uviedol číslo súdneho konania a označil súd, na ktorom kolidujúce trestné konanie prebiehalo. Písomné predvolanie resp. upovedomenie o hlavnom pojednávaní neobdržal, pretože termín zobral na vedomie priamo na hlavnom pojednávaní dňa 15.01.2018.“.

9. Sťažovateľ namietal, že výrok uznesenia okresného súdu je zdôvodnený jedinou vetou v bode 11, a hoci sa okresný súd zaoberal v bode 9 kritériami významnými pre zodpovedanie otázky, či kolízia je alebo nie je „dôležitý dôvod“ na odročenie pojednávania v zmysle ustanovenie § 183 ods. 1 CSP, na žiadnom mieste sa nezaoberal kritériami rozhodujúcimi pre zodpovedanie otázky, či táto kolízia ne/predstavuje súčasne aj „vážnu okolnosť“ odôvodňujúcu neprítomnosť sťažovateľa na pojednávaní tak, ako to vyplýva z § 102 ods. 1 písm. b) CSP. Ak teda okresný súd dospel k názoru, že sťažovateľova účasť na pojednávaní bola nevyhnutná a vznikla mu tým povinnosť svoju neprítomnosť ospravedlniť a že posúdenie okolnosti ako „vážnej“ a odôvodňujúcej ospravedlnenie z neúčasti na pojednávaní podlieha rovnakým kritériám ako posúdenie „dôležitosti dôvodu“ pre odročenie pojednávania, potom bolo v záujme splnenia zákonnej a ústavnej povinnosti riadneho odôvodnenia svojho rozhodnutia potrebné tieto skutočnosti jasne a zrozumiteľne uviesť. Záver okresného súdu v bode 11 odôvodnenia namietaného uznesenia, že sťažovateľ svoju neprítomnosť neospravedlnil „včas a vážnymi okolnosťami“, je konštatovaním, a nie výsledkom zrozumiteľnej, preskúmateľnej úvahy a rozhodovacej činnosti súdu.

10. Podľa § 183 ods. 4 CSP ak súd zistí, že stranou uvedený dôvod na odročenie pojednávania nie je dôležitý, bezodkladne o tom upovedomí stranu, ktorá odročenie navrhla. Súd sa týmto ustanovením neriadil a sťažovateľ sa až z namietaného uznesenia dozvedel, že okresný súd hodnotí skutočnosti uvedené v návrhu na odročenie ako „nie dôležitý dôvod“ na odročenie pojednávania, resp. bolo možné „žiadať, aby sa sťažovateľ nechal zastúpiť“.

11. Sťažovateľ ďalej argumentoval, že aj keď je uznesenie o uložení pokuty a jej výške rozhodnutím na základe voľnej úvahy súdu, neznamená to, že súd môže rozhodovať celkom svojvoľne. Podľa § 102 ods. 2 CSP určuje súd výšku s prihliadnutím na povahu

porušenie povinnosti a hoci je nesporné, že okresný súd uložil pokutu v rozmedzí určenej zákonom, z rozhodnutia nie je ani len náznakom zrejmé, ako k výške uloženej pokuty dospel.

12. Uznesenie okresného súdu je podľa názoru sťažovateľa zaťažené vadami spočívajúcimi v jeho zmätočnosti a rozporuplnosti, nie je ústavne primeraným spôsobom odôvodnené, a teda arbitrárne.

13. Na základe uvedenej argumentácie sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd nálezhom takto rozhodol:

„I. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] zaručené čl. 20 ods. 1/ a čl. 46 ods. 1/ Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, uznesením Okresného súdu Dunajská Streda sp. zn.: 14C/40/2014-284 zo dňa 19.01.2018 porušené boli.

II. Uznesenie Okresného súdu Dunajská Streda sp. zn.: 14C/40/2014-284 zo dňa 19.01.2018 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

III. Okresný súd Dunajská Streda je povinný zaplatiť sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] finančné zadostučinenie vo výške 325,42 €, do jedného mesiaca odo dňa právoplatnosti tohto nálezu.“

14. Podľa § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažovateľ tiež navrhuje, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť uznesenia okresného súdu. Podľa sťažovateľa „výkonom Uznesenia Súdu by mohol byť zmarený výsledok konania ÚS SR... je daný dôvod na poskytnutie jeho predbežnej ochrany a teda pre dočasné opatrenie o odložení vykonateľnosti Uznesenia Súdu, pričom odklad vykonateľnosti nie je v rozpore s dôležitým verejným záujmom a odkladom nikomu nevznikne ujma“.

II.

15. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

16. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

17. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

18. Z už citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr.

rozhodnutia I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07, IV. ÚS 27/2010).

19. Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre opakovane zdôrazňuje, že nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a následne na nich založených právnych záveroch všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010).

20. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmavania vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02) a tiež by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

21. Ústavný súd tiež konštatuje, že všeobecný súd je povinný organizovať procesný postup v súdnom konaní tak, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie, a zodpovedá za adekvátne a účelné využitie procesných prostriedkov, ktoré mu zákon na tento účel zveruje, vrátane poriadkových opatrení.

22. Z judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že úlohou ústavného súdu nie je prehodnocovať správnosť poriadkového opatrenia (procesného rozhodnutia) všeobecného

súdu, a to ani v prípade, ak by s takým rozhodnutím nesúhlasil. Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v takýchto prípadoch prichádza do úvahy iba v prípadoch extrémneho vybočenia zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktoré môžu mať za následok porušenie ústavou garantovaných základných práv a slobôd, alebo tiež v prípadoch absencie primeraného zdôvodnenia tohto rozhodnutia všeobecným súdom (napr. III. ÚS 152/2017).

23. V súvislosti s namietaným porušením označených základných práv sťažovateľa považuje ústavný súd za potrebné uviesť, že vec, v súvislosti s ktorou sa sťažovateľ uchádza o ústavnú ochranu, sa týka jeho povinnosti zaplatiť sumu 250 € z titulu poriadkovej pokuty, ktorá mu bola uložená ako advokátovi zastupujúcemu žalovanú okresným súdom v konaní o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy a určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam z dôvodu, že sa nedostavil na pojednávanie, na ktoré bol riadne a včas predvolaný a svoju neprítomnosť neospravedlnil podľa názoru okresného súdu včas a vážnymi okolnosťami.

24. Súčasťou ustálenej judikatúry ústavného súdu je právny názor, že ak Civilný sporový poriadok prostredníctvom § 422 vylučuje u bagateľných vecí prieskum rozhodnutí vydaných druhostupňovými súdmi, bolo by proti logike pripustiť, aby ich prieskum bol automaticky posunutý do roviny ústavného súdnictva (IV. ÚS 431/2012, IV. ÚS 94/2014, I. ÚS 134/2016, III. ÚS 25/2016, III. ÚS 746/2016). Aj preto ústavný súd v prípadoch, keď sťažnosť smeruje proti orgánu verejnej moci, v ktorom ide zjavne o bagateľnú sumu, poskytuje ústavnoprávnu ochranu sťažovateľovi len v celkom výnimočných prípadoch, ak sťažnosť signalizuje, že došlo k zásahu do základných práv alebo slobôd v mimoriadne závažnom rozsahu, resp. intenzite (IV. ÚS 414/2010, IV. ÚS 79/2011, IV. ÚS 251/2011, IV. ÚS 717/2013). Vo veci sťažovateľa o takýto výnimočný prípad podľa názoru ústavného súdu zjavne nejde.

25. Vychádzajúc zo skutočnosti, že sťažovateľ sa sťažnosťou domáha ústavnej ochrany v spore o sume, ktorá je zjavne bagateľná, ktorá sa netýka rozhodnutia vo veci samej, ale iba poriadkového opatrenia (obdobne I. ÚS 157/08, I. ÚS 560/2015, III. ÚS 481/2015), ústavný súd na základe dosiaľ uvedeného pri predbežnom prerokovaní

dospel k záveru, že vo veci sťažovateľa nie sú podľa jeho doterajšej judikatúry splnené podmienky na poskytnutie súdnej ochrany, a preto sťažnosť, ktorou napáda porušenie v záhlaví označených základných práv a slobôd napadnutým uznesením okresného súdu, odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

26. S ohľadom na výsledok konania o sťažnosti ústavný súd samostatne nerozhodoval o návrhu na odklad vykonateľnosti namietaného uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. mája 2018